

Hengelo is van en voor mensen!

Denkkader participatie

oktober 2022

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Inhoud

1 Doorlopend in contact	pag. 3
2 Samen Hengelo maken	pag. 4
3 Rollen & samenwerking	pag. 5
4 Afwegingskader participatie	pag. 6
5 Stappenplan participatieaanpak	pag. 8
Bijlage 1 Stappenplan initiatiefnemer	pag. 11
Bijlage 2 Checklist voor initiatiefnemer	pag. 12

1 Doorlopend in contact

We leven in een tijd van verandering, waarbij veranderingen inwoners bijvoorbeeld maatschappelijk of financieel kunnen raken. Als gemeente Hengelo moeten we kunnen inspelen op deze veranderingen en daarop voorbereid zijn. Mensen willen vaker, en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving of situatie. Dat vraagt contact en interactie met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen. Hiermee werken we aan vertrouwen bij mensen en werken we samen aan een fijne en prettige manier van samenleven in Hengelo.

Dit denkkader biedt houvast voor inwoners, bestuurders en medewerkers van de gemeente. Met dit denkkader kunnen we bewuste keuzes maken in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en het geeft helderheid in de onderlinge verwachtingen.

Samen was én is de basis

Participatie is niet nieuw in Hengelo. Medewerkers van de gemeente zijn gewend om met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Dit gebeurt op verschillende manieren, afhankelijk van het onderwerp. Bijvoorbeeld bij de inrichting van meer groen in straten, veiligheid in de wijk, gezondheid, de ontwikkelingen in de binnenstad en Hart van Zuid en energieopwekking. Daarnaast praten en beslissen inwoners ook mee over meer abstractere onderwerpen, zoals een visie op de toekomst van de stad.

Onze houding

De inwoner staat centraal in het handelen van ons als gemeente. Het uitgangspunt daarbij is dat we, volgens onze leidende motieven, **persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar** en **respectvol** zijn in ons contact en handelen. Bijvoorbeeld door duidelijk te zijn over wat al vastligt en aansluiting te zoeken bij verschillende doelgroepen (persoonlijk). Goed contact en samenwerking begint bij luisteren en vragen stellen (respectvol). We willen dichtbij mensen staan door aan te sluiten bij wat hen raakt. We willen laagdrempelig zijn in ons contact, aansluiten bij wat er speelt in de wijk en aanspreekbaar zijn op ons handelen. De terugkerende vraag is: hoe kunnen we zo goed en passend mogelijk in contact staan met inwoners? Zoals in het coalitieakkoord 2022-2026 beschreven staat:

“Hengelo moet een stad zijn van en voor de mensen. Een stad waarin iedereen zich geborgen voelt. Inwoners, bedrijven, instellingen en partners van de gemeente Hengelo moeten zich herkennen in ons beleid”.

Participatie vraagt om maatwerk en een bewuste afweging hoe we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen betrekken. Het denkkader is daarom met name voor bestuurders en medewerkers van de gemeente om de stad te betrekken bij beleid of de uitvoering. De bijlage in het denkkader is vooral extern gericht op inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen die zelf met participatie aan de slag willen gaan, maar niet precies weten hoe ze dit het beste kunnen aanpakken.

Onze basishouding:

“Hoe kunnen we zo goed en passend mogelijk in contact zijn met inwoners, zodat we die transparante overheid zijn waar mensen zich gehoord en gezien voelen.”

2 Samen Hengelo maken

Ambitie

In Hengelo willen we proactief de samenwerking met de samenleving opzoeken. Met inwoners, organisaties, ondernemers, (keten)partners en andere betrokkenen. Dat betekent dat we hen centraal zetten. We luisteren en zijn doorlopend in gesprek met de stad. Samen maken we Hengelo!

In Hengelo staan we open voor en geven we de mogelijkheid dat iedereen kan meedenken, meedoen en invloed kan uitoefenen op gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Ook geven we hen de mogelijkheid om een eigen initiatief te realiseren. We willen meebewegen met ideeën of inbreng vanuit de stad, natuurlijk kijkend naar wat praktisch kan en wettelijk mag (ja, mits).

Participatie betekent volgens de Van Dale: "het hebben van aandeel in iets - deelname". Vanuit het Latijn vertaald gaat het om het 'actief deelnemen' aan iets.

We spreken in dit denkkader van 'inwoners'. Daarmee bedoelen we alle deelnemers die bij een participatieproces kunnen worden betrokken: inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, (keten)partners en overige betrokkenen.

Verschil bewoner- en overheidsparticipatie

Om goed samen te werken met de stad, is duidelijkheid nodig over wat we onder participatie verstaan. In Hengelo hanteren we het volgende:

- *Bewonersparticipatie* = een inwoner doet of denkt mee op initiatief van de gemeente. Denk daarbij aan initiatieven die te maken hebben met een project, de uitvoering ervan of het maken van beleid of een visie.
- *Overheidsparticipatie of bewonersinitiatieven* = als een initiatief van een inwoner komt en de gemeente meedoet en/of -denkt. Als gemeente geven we de ruimte en maken waar mogelijk verbindingen. De basishouding is 'ja, mits'. Dat betekent dat in goed overleg wordt gezocht naar mogelijkheden en naar een eenduidige interpretatie van wetten en regels, waarbij ieders belang ertoe doet.

De bijlage 'stappenplan initiatiefnemer' in dit denkkader beschrijft hoe initiatiefnemers participatie kunnen aanpakken als zij, in plaats van de gemeente, starten met een idee of plan.

Participatie is meer dan formele inspraak

Het bieden van een formele inspraakprocedure (ter inzagelegging) is een middel waardoor inwoners hun mening kunnen geven. Deze formele, wettelijk geregelde inspraak vindt plaats nádat een plan is gemaakt. Op dat moment begint de formele, wettelijke procedure voor besluitvorming.

Belanghebbenden kunnen dan via inspraak (tijdens de ter inzagelegging) hun mening laten horen en er is in deze fase (meestal) minder ruimte voor beïnvloeding.

Participatie gaat verder, waarbij we vroeg in het proces (actief) inwoners betrekken. Zoals bij het vormgeven van beleid, ruimtelijke ontwikkelingen en/of de uitvoering ervan. Of dat wij als gemeente (vroegtijdig) betrokken zijn bij een initiatief vanuit de samenleving.

Voorbeelden om mee te doen

In Hengelo hebben we verschillende (vastgelegde) werkwijzen waarin inwoners mee kunnen denken, praten of doen. Dit naast de mogelijkheden die georganiseerd worden voor betrokkenheid bij een project of plan waarvoor een participatieplan gemaakt wordt (zie hoofdstuk 3 en 4). Of waar een inwoner zelf met een initiatief komt.

De (vastgelegde) werkwijzen zijn bijvoorbeeld:

- het leggen van contact met de gemeenteraad, wijkraad, adviesorgaan of bewonerscommissie.
- het delen van een mening door in te spreken tijdens een Politieke Markt.
- het opstarten van een referendum bij voldoende steun.
- de mogelijkheid voor het uitdaagrecht (*right to challenge*), waardoor inwoners worden uitgedaagd om een uitvoerende gemeentetaak over te nemen als zij denken dit beter te kunnen.
- het indienen van zienswijzen, bezwaar en beroep. Als gemeente zijn we verplicht om besluiten te publiceren. Dat is het geval bij vergunningen en ontheffingen, bestemmingsplannen, algemene mededelingen van de gemeente of inspraakmogelijkheden.
- het meedenken van kinderen met de gemeente over een thema op school of op het stadhuis onder de noemer 'Baas boven Baas'.
- het meedoen met het HengeloPanel, waarbij inwoners een aantal keer per jaar een digitale vragenlijst van de gemeente invullen.

3 Rollen & samenwerking

In Hengelo willen we een constructieve samenwerking waarin ieder zijn eigen rol heeft. Inwoners delen hun kennis van de buurt, ideeën en energie. Ambtenaren zoeken contact met inwoners op en faciliteren hen door de wijk in te gaan, te luisteren naar wat er speelt, proactief te handelen en hun expertise in te zetten bij initiatieven. Het college van burgemeester en wethouders is toegankelijk, zichtbaar en geïnformeerd in voorbereiding en uitvoering. Zij zijn helder en transparant over wat wel en niet kan. Specifiek heeft de burgemeester een zorgplicht als het gaat om de kwaliteit van bewonersparticipatieprocessen in de gemeente (op basis van de Gemeentewet). De gemeenteraad biedt ruimte in zijn kaderstelling en stelt zo nodig goed gemotiveerd zijn mening en kaders bij als het participatieproces daartoe aanleiding geeft. Participatie maakt dat we er als Hengelo beter van worden.

Politieke samenwerking

Participatie vraagt een goede afstemming tussen alle betrokkenen en duidelijkheid over rollen. De betrokkenheid van de gemeenteraad bij participatie maakt verschil. Inwoners die zien dat de gemeenteraad betrokken en nadrukkelijk aanwezig is bij een proces, voelen zich serieus genomen. Tegelijkertijd kan het ook verwachtingen geven bij inwoners. Dit bewustzijn is belangrijk. De rol van de gemeenteraad tijdens een participatieproces is het meegeven van het kader (in termen van het participatieniveau, geld en planning). Niet een rol op de inhoud ('wat'). Belangrijk is ook dat de gemeenteraad van tevoren duidelijk maakt wat ze met de uitkomsten van een participatieproces gaat doen. Bovendien is het uitgangspunt dat de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders echt ruimte geven aan participatie door samen te werken met inwoners. Het geven van kaders op het proces aan de ambtelijke organisatie, zonder het meegeven van oplossingen vooraf.

Meningsverschillen blijven bestaan

De samenleving verwacht van de gemeente Hengelo dat veel zaken gewoon goed geregeld zijn. Denk aan het onderhoud van groen, zorg en welzijn, infrastructuur, de riolering, een veilige woonomgeving, een goed voorzieningenniveau en een goede financiële huishouding.

Een vorm van participatie in de gemeente is de gemeenteraadsverkiezing die eens in de vier jaar plaatsvindt. Inwoners geven dan een aantal het vertrouwen om namens hen in de gemeenteraad plaats te nemen. Deze volksvertegenwoordigers benoemen wethouders om het dagelijks bestuur van de gemeente te vormen (het college). Het college en de gemeenteraad behartigen het algemeen belang, rekening houdend met alle individuele belangen in de samenleving.

Als het algemene (of maatschappelijk) belang groter is dan het individuele belang, is het aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en wethouders om besluiten in het algemeen belang te nemen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat meningsverschillen over plannen en besluiten altijd blijven bestaan.

Adviesorganen

In Hengelo hebben we ook formeel ingestelde adviesorganen die elk een specifieke opdracht hebben en/of advies geven over specifieke onderwerpen, gebieden of wetten. Zoals de bewonersorganisaties/wijkraden en adviesorganen voor het sociaal domein. Deze adviesorganen zijn van belang als spreekbuis en vertegenwoordiging van inwoners in Hengelo (op specifieke thema's). Dat vraagt van de samenstelling van deze adviesorganen dat ze ook voeling hebben met de samenleving en daarmee in gesprek zijn. Bovendien is een brede, inclusieve vertegenwoordiging van inwoners in Hengelo het uitgangspunt. In een veranderende samenleving, waarin inwoners vaker en op verschillende manieren zelf invloed willen uitoefenen op hun omgeving of situatie, is het belangrijk om bewust te zijn in hoe de adviesorganen hier zich in verhouden.

In een participatieaanpak wordt afgewogen welke partijen wenselijk zijn om te betrekken tijdens het participatieproces. Een adviesorgaan kan één van de betrokkenen zijn in een participatieproces.

In Hengelo spannen we ons in voor een brede betrokkenheid, waarbij we waar nodig een beroep kunnen doen op door ons ingestelde of gefinancierde adviesorganen die contact leggen of hebben met inwoners of partijen in de stad.

4 Afwegingskader participatie

In Hengelo kiezen we ervoor om samen met inwoners plannen te maken en naar hen te luisteren. Het contact, gesprek of het participatieproces moet zinvol zijn voor inwoners en aansluiten bij hun belevingswereld. We wegen zorgvuldig af. Voordat we starten met een participatieproces, maar ook tijdens het proces. Hierdoor weten deelnemers van een participatieproces waar ze aan toe zijn en wat het doel is van de participatie.

Randvoorwaarden voor bewonersparticipatie

Om te bepalen of **bewonersparticipatie** zinvol is om te doen, maken we een bewuste afweging. Het moet daarom voldoen aan elk van de volgende randvoorwaarden:

1. Participatie draagt bij aan:
 - a. het maken van een plan, beleid, of uitvoering, en/of;
 - b. het verbeteren van de leefomgeving, en/of;
 - c. het creëren van betrokkenheid en/of het in gesprek zijn met inwoners.
2. Het onderwerp is voor de inwoners relevant en sluit aan bij hun belevingswereld. Dit kan verschillend zijn per doelgroep.
3. Inwoners hebben werkelijk invloed.
4. Er is voldoende (voorbereidings)tijd, ambtelijke tijd en budget om participatie te faciliteren. Dit vraagt om keuzes en/of prioritering.

➔ *Voldoet een plan of project aan de genoemde randvoorwaarden? Volg dan het stappenplan van hoofdstuk 5 om te komen tot een participatieaanpak.*

Randvoorwaarden bij overheidsparticipatie

Bij **overheidsparticipatie**, oftewel bij initiatieven van inwoners sluiten wij als gemeente aan als betrokkene. Hiervoor is geen blauwdruk te maken om te komen tot een keuze of in het meedoen met het initiatief van een inwoner (de initiatiefnemer). De basis is dat een inwoner *zich gehoord voelt, vanuit de 'ja, mits gedachte'*. We luisteren naar wat het initiatief inhoudt en kijken samen naar de mogelijkheden en waar de betrokkenheid ligt. Dus meedenken hoe het initiatief verder te helpen is en/of in welk bestaand proces het past. Of wat er nodig is om een idee te helpen realiseren dat niet binnen de kaders past. Of als er geen ondersteuning wordt toegezegd, dat we uitleggen waarom de gemeente geen rol in het initiatief kan of wil spelen. Zodat de inwoner begrijpt waarom de gemeente niet aan het initiatief mee kan doen.

Communicatie en onderlinge afstemming zijn belangrijk, waarbij een initiatiefnemer een nadrukkelijke rol heeft in het betrekken van inwoners of andere betrokkenen in het proces. Als gemeente willen we dit stimuleren.

Uitgangspunten

Participatie:

- *is geen doel op zich.* Het is het een middel om een achterliggend doel te bereiken, zoals verbetering van beleid of begrip voor een project.
- *is altijd maatwerk.* Het is een complex proces, dat niet altijd vooraf te overzien is en aanpassing tussentijds kan vragen.
- *leidt er niet altijd toe dat de meerderheid van de betrokkenen het inhoudelijk eens is met het uiteindelijke resultaat.* Een afweging voor het algemeen belang blijft nodig. Bovendien kunnen meningsverschillen over plannen en besluiten altijd blijven bestaan.
- *mag inwoners niet overvragen.* We willen voorkomen dat inwoners te vaak over onderwerpen bevroegd worden. Inwoners hebben een eigen keuze om niet deel te nemen aan een participatieproces. Wat we wel hopen, is dat met een meer eenduidige afweging en aanpak van participatie, we meer mensen uitnodigen om (weer) mee te doen.
- *vraagt aanpassingsvermogen en flexibiliteit in:*
 - **Proces:** het proces kan worden aangepast om in te kunnen spelen op dat wat gezegd wordt en dat wat er speelt.
 - **Persoonlijke eigenschappen:** om een participatieproces goed te kunnen begeleiden, moet de organisator in staat zijn om zich te verplaatsen in de ander en echt te luisteren wat er gezegd wordt.
 - **Uitkomsten** (verwachtingen): het is niet zeker wat uit een participatieproces komt als resultaat. Als een proces beperkte opbrengsten oplevert of er weinig opkomst is, dan is het participatieproces niet per definitie 'mislukt'.
- *vraagt contact en communicatie tijdens het hele participatieproces,* met duidelijkheid over wat de mogelijkheden zijn voor inwoners.

Voorbeeld: Anthoniusstraat

De Anthoniusstraat is een karakteristieke straat, welke als een van de eerste straten in Nederland ingericht was als woonerf. De bestrating in de straat was aan onderhoud toe. De gemeente had budget beschikbaar om te herstraten. Als gemeente zijn we het gesprek aangegaan met de bewoners over het herstraten. Uit die gesprekken bleek dat er veel klachten waren over de inrichting van de straat en beplanting. Samen met een groep actieve bewoners zijn we als gemeente om tafel gaan zitten en zijn ideeën uit de straat opgehaald. De gesprekken hebben uiteindelijk geleid tot een nieuw ontwerp van de openbare ruimte, waarmee de aanpak van de riolering, vergroening en bestrating gelijktijdig is opgepakt. In het ontwerp staat behoud van de karakteristieke sfeer van de straat centraal.

Voorbeeld: Thiemsland

Met de regeling Van Grijs naar Groen willen we als gemeente Hengelo graag alle wijken in Hengelo vergroenen. Een aantal inwoners in de wijk Thiemsland heeft daarom zelf het initiatief genomen om van een versteend plein een groene plek te maken. De driehoek tussen Bevrijderslaantje, Wessex en Hampshire is daarom vergroend doordat inwoners het voorstel hebben ingebracht.

Het resultaat

5. Stappenplan participatieaanpak

Na het vaststellen of bewonersparticipatie zinvol is aan de hand van de randvoorwaarden, maken we een participatieplan aan de hand van onderstaand stappenplan¹. Onderstaande stappen zijn ook richtinggevend voor inwoners die een initiatief willen realiseren. De bijlage 'stappenplan initiatiefnemer' biedt extra handvatten specifiek voor deze initiatiefnemers.

In Hengelo doorlopen we onderstaande stappen per fase waarin een project of beleidsontwikkeling zich bevindt om te komen tot een participatieaanpak:

1. Waarom in gesprek?

- *Wat wil je weten?* Is het eigenlijk wel een participatievraag? In de praktijk kan het zijn dat sommige vragen meer communicatie- dan participatievragen zijn. Bij participatie geldt dat het onderdeel is van een proces waarbij ook beïnvloeding mogelijk is, en informeren een onderdeel is van het proces.
- *Wat is je participatiedoel?* Het **participatiedoel** geeft aan wat het resultaat moet zijn van het participatieproces en geeft duidelijkheid over de onderlinge verwachtingen. Het doel helpt bij het kiezen van de participatievorm (aan de hand van het participatieniveau - zie ook stap 4). Denk aan deze vijf doelen:
 1. *bewustwording*; inwoners bewust maken van een ontwikkeling.
 2. *kwaliteit*; verbeteren van beleid, omgeving of uitvoering.
 3. *begrip*; werken aan betrokkenheid en/of de acceptatie van een nieuw idee, aanpak of project.
 4. *eigenaarschap*; inwoners meenemen in een ontwikkeling en stimuleren om er zelf mee aan de slag te gaan.
 5. *democratisch proces*; het in gesprek zijn met inwoners, samen aan vertrouwen werken.
- *Wat is het participatieniveau?* Bij elke doelstelling past een ander niveau van bewonersparticipatie. Het niveau kan worden bepaald aan de hand van de participatiepiramide.

Participatieniveaus

De randvoorwaarden maken dat het niet altijd mogelijk is om een grote mate van participatie te kiezen (participatieniveaus). Hoe strakker de kaders zijn, des te minder ruimte er is voor invloed. De impact van een project of proces speelt ook mee in de keuze voor een participatieniveau (gaat het om grote transformatie of een kleine verbetering). In Hengelo onderscheiden we vier niveaus van participatie, dit geeft aan welke mate van invloed inwoners hebben in een project of proces. Inwoners zouden ook kunnen aangeven welke mate van invloed ze willen hebben.

• Informeren

Als een proces alléén gericht is op informeren, dan is het geen participatie maar communicatie. Als gemeente informeren we inwoners als onderdeel van een proces om te komen tot nieuw beleid, een nieuw plan of nieuwe regelingen. Inwoners krijgen inzage in de (openbare) informatie waar ze naar vragen.

• Meedenken (raadplegen en adviseren)

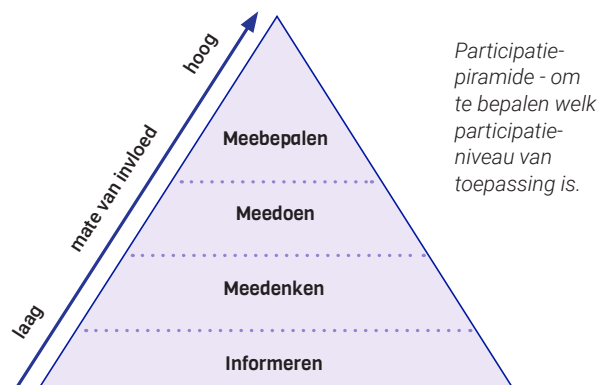
Als gemeente verzamelen we ideeën, wensen, meningen, ervaringen of voorkeuren van inwoners. Dit kan ook een gezamenlijk advies zijn van een groep inwoners. Het kan zijn dat de gemeente anders besluit dan de voorkeur van inwoners die meegedacht hebben. Als het alleen om raadplegen gaat, dan is het niet altijd mogelijk of noodzakelijk om een motivering te geven over hoe inbreng is verwerkt (zoals bij een poll of enquête).

• Meedoen (co-creatie)

Inwoners werken mee aan het beleid, project of de uitvoering. Inwoners staan dicht bij de gemeentelijke organisatie. Zij dragen actief bij aan het maken en uitvoeren van een plan. Er is een grote mate van invloed op de inhoud.

• Meebepalen (meebeslissen)

Inwoners beslissen mee over het beleid of het project. Inwoners maken deel uit van een projectteam of stuurgroep. Inwoners hebben maximale invloed op de inhoud. Het college en de gemeenteraad geeft de keuze aan de deelnemende inwoners en verbindt zich hieraan tijdens de besluitvorming.

¹ Gebaseerd op de methodiek 'Relevant Gesprek' ©

Voorbeeldvragen om te komen tot een keuze in het participatieniveau:

- Heeft de gemeente veel speelruimte omdat er minder is vastgelegd in plannen en beleid? Dan zijn er ook veel mogelijkheden voor zeggenschap en veel ruimte om als inwoner te beïnvloeden. Dan is het niveau *meebepalen* of *meedoen* een passend niveau.
- Heeft een besluit of plan grote gevolgen voor veel inwoners of een buurt? Dan is een uitgebreid participatieproces logisch op het niveau van minimaal *meedenken*. Als er óók veel speelruimte is dan *meebepalen* of *meedoen*.
- Heeft een besluit of plan gevolgen voor een bepaalde groep, dan wordt die groep actief betrokken. Dan is het niveau *meedenken* minimaal nodig, waarbij *meebeslissen* of *meedoen* ook wenselijk kan zijn als de speelruimte er is.

2. Waarover in gesprek?

- *Wat is de informatiebehoefte van je doelgroep?* Op basis van een omgevingsanalyse breng je per doelgroep in kaart welke informatie wenselijk is.
- *Is het relevant voor je doelgroep?* Belangrijk is om het onderwerp relevant te maken voor de doelgroep door een kernboodschap te maken. Dus een vertaling van beleidstaal naar begrijpelijke taal. Zodat inwoners zich aangesproken voelen en willen meepraten over het onderwerp. Niet het beleid, maar de belevingswereld (praktijk) van de inwoner is het onderwerp.

3. Wie met wie in gesprek?

- *Wie nodig je uit?* Inwoners, ondernemers, scholieren, maatschappelijke instellingen? Wat weet je van het publiek? Waar kun je ze vinden? Verplaats je in hun belevingswereld.

Nodig niet iedereen uit, maar maak keuzes aan de hand van je doel. Niet elk onderwerp is voor iedereen (op het zelfde moment) relevant. Het kan ook zijn dat je later in het participatieproces een ander publiek uitnodigt, omdat dat beter aansluit bij dat moment.

Een voorbeeld is de aanpak van de 'warmtewerkplaatsen'. Hier is bewust gekozen voor een aanpak voor de hele stad en per thema. Inwoners hebben dan de keuze om deel te nemen per thema.

- *Wie is een goede afzender?* Want wij als gemeente hoeven in bepaalde situaties niet altijd de meest logische afzender te zijn. Zijn partners (mede) afzender? Door ook andere afzender en kanalen in te schakelen kom je mogelijk in contact met inwoners die vaak niet deelnemen aan een gesprek. Bijvoorbeeld een inwoner nodigt zelf burens in de straat uit en/of ondertekent de uitnodiging.

4. Hoe in gesprek?

- Op basis van het doel (stap 1), je onderwerp (stap 2) en je publiek (stap 3) kies je een geschikte manier waarop je het gesprek voert of samen gaat werken.
- De gekozen gespreksvorm of manier van samenwerken is afhankelijk van het doel.
- Een project of proces kent meerdere fasen, kies per fase het gewenste participatieniveau (afhankelijk van je doel van het participatieproces). Je begint bijvoorbeeld met informeren. Naarmate het project concreter wordt, kun je opschalen naar meedenken of meedoen (co-creatie): bijvoorbeeld samen met omwonenden/gebruikers een speeltuin inrichten. Het abstractieniveau van de onderwerpen speelt bij deze afweging een belangrijke rol.

Uitvoering:

Organiseer het!

Dat betekent het regelen van praktische zaken als locatie en ondersteuning. Ook is het inzetten van juiste communicatie en kanalen belangrijk om inwoners te kunnen bereiken. Als je weet waar je je publiek kunt vinden (zoals stap 2), dan kun je ze gericht uitnodigen. Maak je communicatie en afzender persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol, door bijvoorbeeld de informatie met naam, contactgegevens en/of zelfs met foto te ondertekenen.

Geef altijd een update & terugkoppeling

Participatie beperkt zich niet tot één moment of gesprek. Het is bij voorkeur een proces waarin er doorlopend contact is tussen ons als gemeente en inwoners. Door tussentijds bijvoorbeeld een update te sturen wordt iedereen op de hoogte gehouden.

Inwoners willen graag weten wat de uitkomsten zijn van de inbreng. Een terugkoppeling kan al voldoende zijn door een bericht bijvoorbeeld online te plaatsen of te publiceren of gericht een bericht te sturen, afhankelijk van het publiek.

Evalueer (doorlopend) de aanpak

Tijdens het participatieproces is het van belang om te blijven checken of de randvoorwaarden nog voldoen en of de aanpak nog passend is bij de situatie. Is er bijvoorbeeld nog voldoende budget en capaciteit? Past de gespreksvorm op het moment van tussentijds evalueren nog bij de betrokkenen?

Als een project of proces is afgerond, dan is het belangrijk om gezamenlijk met betrokkenen te evalueren. Het gaat dan om het terugkijken op proces; heeft de participatieaanpak geleid tot een passende aanpak in de praktijk? Doorloop dan met elkaar het stappenplan. Dit kan als projectgroep gezamenlijk zijn of bijvoorbeeld tijdens het afsluitende participatiemoment met deelnemers.

Wanneer is participatie geslaagd?

Het slagen van participatie hangt af van de participatieaanpak (o.a. de doelen) en wat er van tevoren is afgesproken. Het resultaat hangt bijvoorbeeld niet af van een hoge opkomst van inwoners. Het gaat erom dat er verschillende meningen gehoord zijn en afgewogen.

Voorbeeld: zonneveld Boeldershoek

De Boeldershoek is aangewezen als 'energiegebied', na een uitgebreid proces waarin inwoners van Hengelo en buurgemeenten hebben deelgenomen. Om te komen tot een participatieaanpak is per fase in het proces bepaald welk participatieniveau past, met daarbij het doel van de participatie en met wie er gesproken gaat worden. Bijvoorbeeld in de ontwerpfase kunnen omwonenden en omliggende bedrijven meedoen (of co-creëren) als het gaat over hoe het zonneveld eruit moet komen te zien zodat het in de rest van het gebied past.

Ik heb een initiatief!

Waar begin ik en hoe betrek ik anderen daarbij?

Het begin

Je wilt bijvoorbeeld een boom kappen, een erfafscheiding of een woning bouwen, een evenement organiseren of je bedrijf veranderen. Om je initiatief te realiseren is het belangrijk om te weten welke mensen relevant zijn om te betrekken.

Stap 1: Waarom ga je in gesprek?

Denk dan na over wie de betrokkenen zijn bij je initiatief. Wie gaat er iets van merken en wie kan jou misschien helpen het initiatief soepel tot uitvoering te brengen?

Let op: Jouw initiatief kan gevolgen hebben voor een ander. Denk aan de schaduw die verdwijnt na het kappen van een boom, het uitzicht dat verandert na een verbouwing of het geluid van een evenement. Bespreek dit met betrokkenen.

Stap 2: Met wie ga je in gesprek?

Checklist: Het betrekken van burens of andere betrokkenen bij jouw initiatief wordt in Hengelo aangehouden. Dit noemen we participatie. Om je hierin te ondersteunen kun je gebruik maken van de checklist die na dit stappenplan staat. Dit is niet verplicht, maar kan je wel enorm helpen.

Stap 3: Hoe ga je in gesprek?

Hoe kun je mensen betrekken?

- Mensen laten weten dat je een initiatief hebt.
- Mensen laten meedenken over jouw initiatief.
- Mensen laten meewerken aan jouw initiatief.
- Mensen laten meebeslissen over jouw initiatief.

Stap 4: Hoe verwerk ik de uitkomsten van het gesprek?

Nadat je in gesprek bent gegaan, kun je jouw initiatief misschien aanpassen aan de hand van de reacties. Hierdoor word je initiatief waarschijnlijk beter en heb je veel minder kans op klachten en bezwaren achteraf, waardoor je mogelijk sneller een besluit hebt voor je initiatief.

Stap 5: Wie heb ik betrokken en wat heb ik opgehaald?

Vergunning nodig? Schrijf bij de aanvraag op wie je bij jouw initiatief hebt betrokken en wat je met hun inbreng hebt gedaan. Dit kan helpen!

Stap 6: Gaat het om een vergunning of melding?

Om te bepalen of je voor jouw initiatief een vergunning nodig hebt of een melding moet doen, kun je terecht bij de gemeente Hengelo of op www.omgevingsloket.nl

Checklist voor initiatiefnemer

Hieronder staat de checklist die je kunt gebruiken voor stap 2 van het stappenplan uit bijlage 1. Het is zoals gezegd niet verplicht om deze checklist te gebruiken, maar het kan je wel enorm helpen! Probeer de vragen hieronder zo concreet en volledig mogelijk te beantwoorden. Het beantwoorden van alle vragen is geen verplichting. Voor een klein initiatief hoeft de beantwoording van deze vragen minder uitgebreid te zijn dan bij een groter initiatief. Houd rekening met de privacy van de mensen waarover je het hebt.

Initiatiefnemers zijn inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, (keten)partners en overige partijen die zelf met een initiatief aan de slag willen gaan.

1. Waar gaat het over?	<p>1.1 Wat is de bedoeling van jouw initiatief? (Wat wil je bereiken?) 1.2 Wat wil je precies gaan doen en hoe wil je dat aanpakken? 1.3 Hoe zorg je ervoor dat iedereen de benodigde informatie heeft?</p>
2. Belangenanalyse	<p>2.1 Wat kunnen de gevolgen van je initiatief zijn voor je omgeving? 2.2 Voor wie gaat je initiatief iets veranderen/betekenen? 2.3 Waar kunnen zij over meedenken of ideeën over inbrengen? 2.4 Hoe ver gaat die inbreng (informereren, meedenken, meewerken of meebeslissen)?</p>
3. Participatieaanpak	<p>Maak een participatieaanpak waarin je het onderstaande verwerkt. 3.1 Welke personen en/of organisaties moet je betrekken op basis van punt 2. 3.2 Hoe benader je de betrokkenen? 3.3 Op welke manier verwerk je de inbreng van betrokkenen? 3.4 Hoe koppel je de reacties aan de verschillende mensen terug?</p> <p>Nadat je hebt bepaald wie je gaat betrekken en hoe je dit gaat doen is het verstandig dat je dit participatieplan met de verschillende betrokken personen/organisaties deelt, zodat iedereen weet waar ze aan toe zijn.</p>
4. Verslag	<p>In een verslag leg je vast welke stappen je precies hebt gezet en wat je met de reacties van de betrokkenen hebt gedaan. Het maakt niet uit in welke vorm je dit doet, als de stappen maar goed te volgen zijn.</p>
5. Werkwijze en verdere uitwerking verslag	<p>5.1 Bespreek jouw initiatief volgens de participatieaanpak uit punt 3. 5.2 Wat vinden de betrokkenen gezamenlijk belangrijk? 5.3 Hoe past het initiatief binnen die gezamenlijke belangen? 5.4 Pas jouw initiatief aan waar wenselijk en mogelijk. 5.5 Schrijf op hoe het eindresultaat tot stand is gekomen. 5.6 Geef indien van toepassing aan waarom je geen gevolg hebt gegeven aan bepaalde suggesties die zijn gedaan door betrokkenen.</p> <p>Je maakt je verslag compleet. Dit definitieve verslag bestaat uit het verslag van punt 4 aangevuld met de antwoorden op de vragen onder punt 5.</p>
6. Aanvraag of melding indienen	<p>Bij de vergunningaanvraag of melding kun je bijvoorbeeld de participatieaanpak en het verslag als bijlage meesturen.</p>

Colofon

Oktober 2022. Uitgave van de gemeente Hengelo. Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten ontleend worden.

In verschillende werksessies en de gesprekken met inwoners, gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en ambtenaren is dit denkkader tot stand gekomen. Dit methodiek van het denkkader is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek®. Er is gebruik gemaakt van participatievisies en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo